

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 9g/2019

privind excepția de neconstituționalitate a
Hotărârii Guvernului nr. 769 din 25 noiembrie 1992 privind măsurile
de ameliorare a situației materiale a minorilor ai căror părinți
se eschivează de la achitarea pensiei alimentare
(*stabilirea indemnizației pentru îngrijirea copilului ai căror părinți se
eschivează de la achitarea pensiei alimentare*)

CHIȘINĂU

17 ianuarie 2019

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dnei Raisa APOLSCHII,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Corneliu GURIN,
dlui Artur REȘETNICOV,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Eugenia Mîța, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 14 ianuarie 2019,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 17 ianuarie 2019 în camera de consiliu,

Prezintă următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a Hotărârii Guvernului nr. 769 din 25 noiembrie 1992 privind măsurile de ameliorare a situației materiale a minorilor ai căror părinți se eschivează de la achitarea pensiei alimentare, ridicată de către dna Rodica Dub în dosarul nr. 2a-3694/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 14 ianuarie 2019 de către un complet de judecată din cadrul Curții de Apel Chișinău (doamnele Maria Moraru, Steliana Iorgov și Olga Cojocar), în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 27 septembrie 2017, dna Rodica Dub a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat stabilirea indemnizației pentru îngrijirea copilului în mărimea pensiei alimentare restante, calcularea penalităților și a dobânzilor aferente acesteia, aplicarea ratei inflației la stabilirea pensiei alimentare restante și repararea prejudiciului material și moral.

4. Prin Hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul central, din 16 iulie 2018, cererea de chemare în judecată a fost respinsă. În fundamentarea soluției, instanța de judecată a menționat că prevederile Hotărârii Guvernului nr. 769 din 25 noiembrie 1992 privind măsurile de ameliorare a situației materiale a minorilor ai căror părinți se eschivează de la achitarea pensiei alimentare, invocate în cererea de chemare în judecată de

către reclamantă, sunt desuete. Hotărârea instanței de judecată a fost atacată cu apel.

5. În cadrul procedurii apelului, dna Rodica Dub a invocat excepția de neconstituționalitate:

– a Hotărârii Guvernului nr. 769 din 25 noiembrie 1992 privind măsurile de ameliorare a situației materiale a minorilor ai căror părinți se eschivează de la achitarea pensiei alimentare, care prevede urmărirea părinților care nu își respectă obligațiile, de către organele afacerilor interne, în baza deciziilor instanțelor de judecată;

– a articolului 4 alin. (4) din Legea nr. 315 din 23 decembrie 2016 privind prestațiile sociale pentru copii, care stabilește dreptul la indemnizație lunară pentru copilul rămas temporar fără ocrotire părintească și pentru copilul rămas fără ocrotire părintească plasați în serviciul de tutelă/curatelă;

– a articolelor 14 și 15 din Legea nr. 140 din 14 iunie 2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, care reglementează statutul copiilor rămași temporar fără ocrotire părintească și a copiilor rămași fără ocrotire părintească;

– a pct. 2 subpct. 2) din Regulamentul cu privire la stabilirea și plata indemnizației zilnice pentru copii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 378 din 25 aprilie 2018, care stabilește că beneficiarul indemnizației zilnice este copilul rămas temporar fără ocrotire părintească sau copilul rămas fără ocrotire părintească.

6. Prin încheierea din 1 noiembrie 2018, Curtea de Apel Chișinău a admis parțial ridicarea excepției de neconstituționalitate, în partea ce ține de controlul constituționalității Hotărârii Guvernului nr. 769 din 25 noiembrie 1992. Prin aceeași încheiere, Curtea de Apel Chișinău a dispus trimiterea excepției de neconstituționalitate la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

Articolul 49

Protecția familiei și a copiilor orfani

„(1) Statul facilitează, prin măsuri economice și prin alte măsuri, formarea familiei și îndeplinirea obligațiilor ce îi revin.

(2) Statul ocrotește maternitatea, copiii și tinerii, stimulând dezvoltarea instituțiilor necesare.

(3) Toate preocupările privind întreținerea, instruirea și educația copiilor orfani și a celor lipsiți de ocrotirea părinților revin statului și societății. Statul stimulează și sprijină activitățile de binefacere față de acești copii.”

Articolul 50

Ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor

„(1) Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire specială. Toți copiii, inclusiv cei născuți în afara căsătoriei, se bucură de aceeași ocrotire socială.

(2) Copiii și tinerii se bucură de un regim special de asistență în realizarea drepturilor lor.

(3) Statul acordă alocațiile necesare pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copiilor bolnavi ori cu dizabilități. Alte forme de asistență socială pentru copii și tineri se stabilesc prin lege.

[...]”

8. Prevederile relevante ale Hotărârii Guvernului nr. 769 din 25 noiembrie 1992 privind măsurile de ameliorare a situației materiale a minorilor ai căror părinți se eschivează de la achitarea pensiei alimentare au fost următoarele:

„1. Copiii, ai căror părinți fiind obligați să plătească pensia alimentară sunt urmăriți de către organele afacerilor interne în baza deciziilor instanțelor de judecată și hotărârilor organelor de urmărire penală în legătură cu eschivarea lor de la achitarea pensiei alimentare, cu tragerea la răspundere penală pentru săvârșirea infracțiunilor și din alte motive, sau își ispășesc pedeapsa în instituțiile de muncă corecțională, fără să primească un salariu din care să fie încasată pensia alimentară în mărimea minimă stabilită de lege, sau se află la tratament într-o instituție curativă fără plățirea indemnizațiilor pentru asigurarea socială, precum și în alte cazuri, când încasarea pensiei alimentare este imposibilă din motive care nu depind de persoanele obligate să o plătească beneficiază de indemnizații adresate familiilor cu copii în conformitate cu legislația în vigoare.

În perioada de urmărire a părinților, mijloacele destinate minorilor pentru recuperarea cheltuielilor suplimentare provocate acestora de împrejurări excepționale (boala gravă, schilodirea copilului etc.), se vor achita integral în mărimea stabilită prin hotărârea instanței de judecată. Aceste mijloace vor fi achitate și în cazurile când hotărârile instanțelor de judecată vizând perceperea cheltuielilor suplimentare nu pot fi executate din motive ce nu depind de persoanele obligate să le plătească.

Plătirea indemnizațiilor în perioada de urmărire a părinților, care se eschivează de la achitarea pensiei alimentare, se efectuează în baza hotărârii instanțelor de judecată.

Plătirea indemnizațiilor și mijloacelor pentru copiii minori în scopul recuperării cheltuielilor suplimentare, provocate de împrejurări excepționale, se efectuează din seama percepției de la părinți a sumelor neachitate, în limita cuantumurilor minime ale pensiei alimentare, și mijloacelor sus- indicate (pentru persoanele care se eschivează de la plata pensiei alimentare - din contul indemnizațiilor și mijloacelor achitate efectiv), la care se va calcula un adaos de 10 procente din aceste sume, precum și din contul defalcărilor de 50 procente din sumele taxei de stat, încasată pentru desfacerea căsătoriei de către instanțele de judecată și organele înregistrării actelor stării civile.

2. Plătirea indemnizațiilor și mijloacelor pentru recuperarea cheltuielilor suplimentare, stabilite în punctul 1 al prezentei hotărâri, se dă în atribuțiile organelor asigurării sociale.

3. Se stabilește că prevederile punctului 1 al prezentei hotărâri privind perceperea sumelor indicate de la părinți, obligați să achite pensia alimentară, sunt echivalente cu prevederile legale în vigoare privind pensia alimentară.

4. Mijloacele, destinate plății indemnizațiilor și recuperării cheltuielilor suplimentare pentru minori în perioada urmării părinților lor obligați să plătească pensia alimentară și în alte cazuri stabilite, sunt transferate și acumulate pe un cont special al Fondului Social al Republicii Moldova.

5. Controlul asupra încasării și cheltuirii corecte și în termen a mijloacelor bănești, destinate plății indemnizațiilor și recuperării cheltuielilor suplimentare pentru minori conform prezentei hotărâri, se pune în sarcina Ministerului Finanțelor.

6. Ministerul Justiției să intensifice controlul asupra activității instanțelor de judecată privind executarea hotărârilor judiciare vizând perceperea pensiei alimentare pentru copii și organizarea eficientă a perceperii de la părinții, obligați să achite pensia alimentară, a sumelor plătite în perioada urmării lor și în alte cazuri stabilite, cu un adaos de 10 procente la aceste sume.

7. Ministerul Afacerilor Interne să asigure activitatea urmării persoanelor care se eschivează de la achitarea pensiei alimentare.”

[Hotărârea Guvernului nr. 769 din 25 noiembrie 1992 a fost abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 1284 din 26 decembrie 2018]

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarei excepției de neconstituționalitate

10. Autoarea excepției de neconstituționalitate susține că Hotărârea Guvernului nr. 769 din 25 noiembrie 1992 privind măsurile de ameliorare a situației materiale a minorilor ai căror părinți se eschivează de la achitarea pensiei alimentare stabilește condițiile pentru obținerea pensiei alimentare restante a copilului din contul statului. În continuare, autoarea excepției conchide că dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 769 din 25 noiembrie 1992 dau naștere unei speranțe legitime de a obține un bun, în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană.

11. Pe de altă parte, autoarea excepției susține că stabilirea prin hotărârea instanței judecătorești a desuetudinii Hotărârii Guvernului nr. 769 din 25 noiembrie 1992 și, ulterior, abrogarea de către Guvern a acestei hotărâri au condus la încălcarea articolelor 4, 7, 8, 9 alin. (2), 16, 36 alin. (1), 47, 49, 50 alin. (1), (2) și (3), 51 alin. (1) și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității hotărârilor Guvernului, în prezenta cauză a

Hotărârii Guvernului nr. 769 din 25 noiembrie 1992, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către dna Rodica Dub, în dosarul nr. 2a-3694/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie Hotărârea Guvernului nr. 769 din 25 noiembrie 1992 privind măsurile de ameliorare a situației materiale a minorilor ai căror părinți se eschivează de la achitarea pensiei alimentare, care a fost abrogată prin Hotărârea Guvernului nr. 1284 din 26 decembrie 2018.

16. Curtea observă că, deși autoarea excepției invocă neconstituționalitatea Hotărârii Guvernului nr. 769 din 25 noiembrie 1992 privind măsurile de ameliorare a situației materiale a minorilor ai căror părinți se eschivează de la achitarea pensiei alimentare, în realitate aceasta este nemulțumită de faptul că instanța de judecată a declarat desuet actul normativ menționat.

17. În acest sens, în pofida opiniei autoarei excepției, Curtea menționează că nu este competentă să verifice corectitudinea aplicării legii de către instanțele judecătorești și nici legalitatea hotărârilor pronunțate de acestea. O astfel de competență le este acordată instanțelor ierarhic superioare, prin exercitarea căilor de atac împotriva hotărârii instanței de judecată. Acest fapt este stabilit inclusiv la articolele 357, 387 și 388 din Codul de procedură civilă, care reglementează, pe de o parte, posibilitatea declarării apelului împotriva hotărârii primei instanțe și, pe de altă parte, obligativitatea verificării de către Curțile de Apel a corectitudinii aplicării normelor de drept substanțial sau procedural la judecarea cauzelor de către instanțele judecătorești. Curtea constată că, în acest caz, reclamanta a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, cauza aflându-se pe rolul Curții de Apel Chișinău (a se vedea § 5 *supra*).

18. Cu privire la celelalte critici de neconstituționalitate, Curtea observă că, deși au fost invocate mai multe articole din Constituție, autoarea excepției pretinde doar încălcarea dreptului de proprietate, protejat de articolul 46 din Constituție. În acest sens, Curtea observă că dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 769 din 25 noiembrie 1992 nu instituie nicio ingerință în dreptul de proprietate. Din contră, din analiza abstractă a prevederilor hotărârii Guvernului, Curtea observă că acestea le acordă destinatarilor norme de drepturi sociale și nu instituie, așa cum pretinde autoarea excepției, restricții în exercițiul lor.

19. Având în vedere cele menționate, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este nefondată și nu poate fi acceptată pentru examinarea sa în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a Hotărârii Guvernului nr. 769 din 25 noiembrie 1992 privind măsurile de ameliorare a situației materiale a minorilor ai căror părinți se eschivează de la achitarea pensiei alimentare, ridicată de către dna Rodica Dub în dosarul nr. 2a-3694/18, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 17 ianuarie 2019
DCC nr. 7
Dosarul nr. 9g/2019*